

РАЗШИРЯВАНЕ РОЛЯТА НА СЕСТРАТА В МЕДИЦИНСКАТА ПРАКТИКА И МЕЖДУЛИЧНОСТНО ИЗМЕРЕНИЕ НА ГРИЖИТЕ

Пенка Иванова

*Тракийски университет – Медицински факултет
Катедра „Здравни грижи”
Ул. ”Армейска” 11, гр.Стара Загора 6000, България
e-mail: pepa_ivanova@abv.bg*

ABSTRACT:

The expansion of the role of the nurse in the medical practice leads to a decrease of the interpersonal care aspect.

The paper introduces a statement concerning the education of the students for performing an effective nursing process, in which the nurse, as a member of a multifunctional team, interacts and creates conditions for interaction with the patient, takes decisions for an intervention and analyzes it.

Key words: nursing process, patient interaction, autonomous functions ,inovativ methods

Въведение

Разширяването на практическата роля на медицинската сестра, взаимосвързаните и автономните сестрински интервенции, особено в хирургическите сектори, води до снижаване на междуличностното измерение на грижите. Клиничното наблюдение е базирано на ефективното професионалното общуване с пациента. През годините са проучвани комуникативните умения на сестрите, които успешно задават въпроси, слушат и обобщават получената от пациента информация, планират намесата в писмена комуникация с колегите. Една съвременна медицинска сестра по време на образователния процес, придобива познания за вземане на решения, клинични компетенции за разширена практика, регламентирани в законодателството.(9) Образователният процес в клиниката, цели моделиране на бъдещите специалисти, чрез активно взаимодействие с пациента, като още при първи контакт да излъчват увереност и загриженост при слушане, да внушават чувство за безопасност на предлаганите дейности и грижи. Чрез предаване на съобщения, сестрите разпространяват знания, за които носят етична и професионална отговорност.

Според Милчева Хр.:, „Интерактивните методи налагат нов стил на взаимоотношения, а именно партньорство, сътрудничество между обучавани и обучаващи”. Важно да се отбележи, че пациентите не винаги имат нагласата да съдействат при обучението на студентите. Добрият преподавател, според същия автор „ трябва да може умело да съчетава традиционните с интерактивните методи и форми на обучение.”(6,2012, с.49) Фактор за развитие на творческото мислене у обучаваните и умения за взаимодействие с пациента е съвременната обучителна технология, свързана с изготвяне на план за грижи по зададен клиничен случай. Така студентите осъзнават отговорностите на разширената роля на медицинската сестра и подобряване удовлетвореността на пациента от индивидуализацията грижите и ангажирането му в тяхното планиране. При обучението на медицинските сестри, относно прилагане на сестрински процес се акцентира върху създаване на условия за самостоятелно взаимодействие с пациента, вземане на решение за намеса, интервениране, оценка на интервенцията и последиците, настъпили от получената информация. Сестрата да демонстрира способност за извършване на процедури безопасно и умения за общуване с колеги и пациенти, като предава уникалния си опит и знания.

Разширяването на ролята на сестрата предполага, насърчаване развитието на умения за сътрудничество и конфиденциалност, ангажираност към пациента. Според Митева К.,, необходимостта от повишаване на самостоятелността в процеса на обучението произтича

най-вече от непрекъснато разширяващите се автономни функции на медицинската сестра...” (7, 2010,с.10)

Цел:

Изследването цели да се проучи студентското мнение, относно възможностите на практическото обучение за осигуряване на самостоятелност при взаимодействието с пациента, повишаване на междуличностното измерение на грижите.

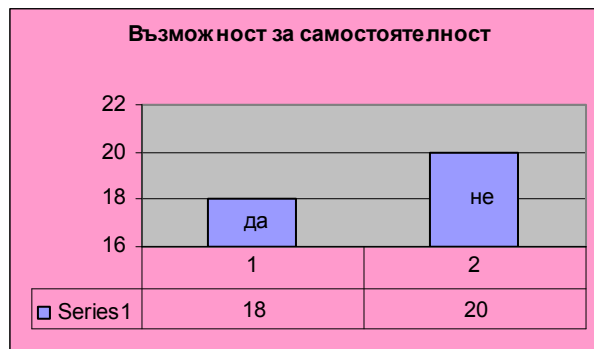
Материали и методи:

Използвани са социологически методи: пряка групова анонимна анкета със студенти от втори и трети курс-медицински сестри, относно възможности на сестринското практическо обучение за прилагане на иновационни практики и формиране на умения за управление процеса на взаимодействие с пациент; структурирано интервю, относно пручване мнението на експертите. Използван е метод на експертна оценка и статистически методи за обработка и анализ на информацията, като резултатите са визуализирани в графики с помощта на Microsoft Exel – 2003.

Анализ и дискусия:

От години в медицинското висше училище се преподават иновативни подходи за работа на сестрата, които все още не се прилагат от практикуващите, защото не се мотивират да извършват индивидуални пациент-центрирани грижи.

Според по-голям процент (53%) от изследваните студенти, съвременното практическо обучение не дава възможност за по-голяма самостоятелност и изграждане на компетенции за повишаване на междуличностните измерения на грижите.(Фиг.1)

Фигура 1

На въпроса, относно подготовката им за извършване наблюдение на пациент, 42% от респондентите отговарят положително, 11 % дават отрицателен отговор, а 47 % се самооценяват като донякъде подготвени за тази дейност. По скалата от едно до шест, най-голям е процента (43%) на самооценилите се, относно уменията си за професионално общуване с пациент с добра оценка; 38% считат, че притежават много добри възможности за взаимодействие с пациент, а едва 5% са оценили своите умения като отлични. Останалите, (14%) не са отговорили на въпроса.

Клиничното наблюдение е базирано на уменията за общуване. При комуникация с пациента, в зависимост от общата цел, се предлага най-подходящата физическа или психическа интервенция. Оценява се дали практикуващата е постигнала това, което цели, т.е. дали работи избраната интервенция и ако не, как да се подобри взаимодействието с пациента. Оценява се как всъщност е използвана информацията, придобита от пациента. е изготвяне на план за грижи по зададен клиничен случай. Пациентите трябва да получат възможност за изразяване на страховете си, като при това са подпомагани от присъствието на бъдещите медицински сестри, с тяхното желание за взаимодействие и ангажимент към пациента.

Положителен е опитът на нашите преподаватели при оценяване на клиничната практика, като част оценката се дължи на изработване на план за грижи по зададен клиничен

случай и прилагане на проблемно – базирано обучение по време на практиката. Студентите откриват проблем, анализират го на база досегашни знания и оформят хипотези. Определят какво не достига от получената информация, за да си обяснят процеса и от каква допълнителна информация се нуждаят. Тази информация придобиват от самостоятелна работа с болнична документация, работа с книгата и екипът медицински сестри. Прилагат знания, чрез изготвянето на план за грижи и интервениране по предложени технически фишове, оценяват грижите и се самооценяват.

На въпроса изготвянето на план за грижи помага ли ви да прилагате своите знания в медицинската практика и да ги задълбочавате 23 (61%)% отговорят положително, само 5 % са отговорили отрицателно и 34% не могат да преценят.(Фиг.2)

Фигура 2

Обучението за извършване на сестрински процес – документиране и контрол на грижите мотивира бъдещите сестри за поемане на по-големи отговорности и автономна функция.

Изводи

Активността и съзнателността са в основата на формиране на професионално мислене у студентите и в основата на проблемно базираното обучение, като съвременна дидактическа технология, която изгражда навици за творческо мислене, обуславя потребност от нови познания и активирание на студентите. Получените знания са трайни, защото са придобити при висока активност и съзнателност.

Активното учене процес, при който студентите усвояват знания и опит чрез осмисляне и извършване на дейност, Този метод е в контраст с традиционния метод, при който студента се съсредоточава върху представянето на знания и умения.

Разширяването на функциите предполага оценка на грижите, за да направят необходимите промени за възстановяване на пациента. Важен е професионализма на сестрата, навременната и релевантна комуникация, относно подпомагане на пациента да идентифицира проблема и да се адаптира.

Фактор за развитие на творческото мислене у обучаваните и умения за взаимодействие с пациента е съвременната обучителна технология, свързана с изготвяне на план за грижи по зададен клиничен случай

Моделирането на бъдещите медицински специалисти чрез активно взаимодействие с пациента, по зададен от преподавателя клиничен случай, подпомага студентите за задълбочаване на знанията и прилагането им в практиката.

Акцентиране върху иновативните методи на преподаване.

Съвременното практическо обучение да дава възможност за по-голяма самостоятелност и изграждане на компетенции за повишаване на междуличностното измерение на грижите.

Литература:

1. Александрова М., Съвременната медицинска сестра,София,2007

2. Гюрова В., Приключението учебен процес- Ръководство за университетски преподаватели, Агенция Европрес, София, 2006
3. Гюрова В., В.Божилова, В.Вълканова, Интерактивността в учебния процес, Агенция Европрес, София, 2006
4. Макаков Хр., Управление на човешките ресурси в организацията, част 2, Стара Загора, 2001
5. Митова м., С. Младенова, Методика на практическото обучение на специалистите по здравни грижи, изд. "Артик-2001", 2008
6. Милчева Хр., От традицията към иновацията при обучението на медицинските сестри и акушерките, изд. ЕКС-ПРЕС, Габрово, 2012
7. Митева Кр., Дидактически тестове и учебни задачи за самоконтрол и самооценка по „клинична практика“, изд. ЕКС-ПРЕС, Габрово, 2010
8. Янкулова – Цветкова, Й. Модерни аспекти на психологията на образованието. Пропелер, 2006
9. Наредба №1 за професионалните дейности, които медицинските сестри, акушерките, асоциираните медицински специалисти и здравните асистенти могат да извършват по назначение или самостоятелно, ДВ. бр.15, 18.02.2011г.